

За две от трите бели лястовици

Проф. д.изк. Дойчина Синигерска

И ето, 2011-та година подари на българското куклено изкуство едно значимо събитие – появата в една година на три бели лястовици – три книги, обърнали в една или друга степен внимание на драматургията за куклен театър.

Първата лястовица „По трудният път към сърцата на малките зрители“ от Никола Кръстев впечатляващо се появи на 27 март в Русенския държавен куклен театър. С премиерата на книгата, русенци и гости от цялата страна тържествено отпразнуваха Международния ден на театъра.

На 21 април, в пространството на Националния фестивал на куклената драматургия и театър „Михаил Лакатник“ в Ямбол, а след това и на 4 октомври на Международния авторитетен форум „Златен дelfин“ във Варна, се състоя вълнуваща премиера на книгата „Звън-Звън“ от Румен Николов.

Третата бяла лястовица „Адаптации на приказки за куклен театър“ от Славчо Маленов, появила се на 26 септември на Международния куклен фестивал за възрастни „Пиеро“, бе една от достолепните гости по това време в Стара Загора.

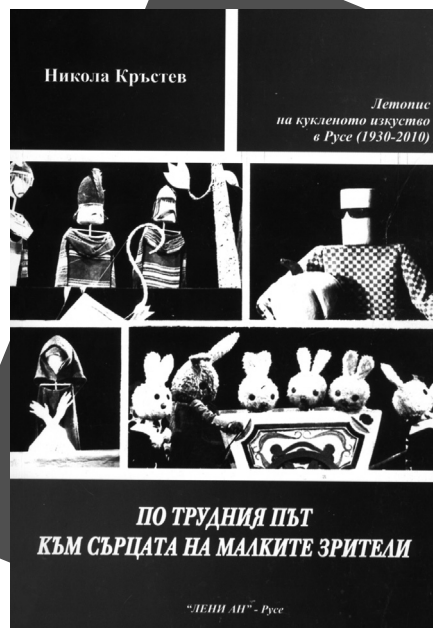
През 2011 г. куклениците от цял свят отбелязаха 110-годишнината от рождението на почетния президент на УНИМА Сергей Образцов. Актуалността на един от неговите постулати и днес не може да се отрече. „Драматургията – това е кръвта на театъра. Не напразно само тези театри остават в историята, които са създали свой репертоар, своя драматургия“.

Да проследим полета на лястовиците.

Не са един или двама директорите на куклени театри в България, които в издадени книги и публикации в пресата, споделят свои разсъждения за кукленото изкуство и спомени за театъра, който са ръководили. Никола Кръстев – директор на Русенския куклен театър от 1955 до 1966 г. е един от тях, но той успява да отдели и специално място в новата си книга за ролята на драматургията в развитието на съвременния куклен театър. База за разсъжденията му за нея вероятно са и не малкото драматургични текстове, на които сам Кръстев е автор.

Книгата му „По трудният път към сърцата на малките зрители. Летопис“ е допълнено и преработено продължение на неговия летопис „Куклите оживяват в спомени“, чието премиерно представяне се състои на 11.6.1999 г.

В новата книга Никола Кръстев спонтанно споделя факти от своя житейски път, довели го до магята на кукления театър. В нея отново с много любов и уважение той изразява впечатленията си от колежите, с които е работил. А те не са малко. Актьори, режисьори, художници, театроведи, журналисти, театрални педагози, колеги-директори на театри от страната. В множеството негови обрисувани творчески портрети се откроява умелото влаштане на личното

Куклен
форум

впечатление с общественото мнение, отразено в националните и регионални медии или по време на чествания и празници. Този избран от автора подход разкрива един нестихващ във времето интерес към хората, с които куклите са го срещнали и чрез които той ги е опознал.

Но Никола Кръстев не спира до тук. Предизвиканата раздяла по една или друга причина с дадено творческо лице не прекъсва интереса му към него. Той успява с интригуваща упоритост да следи изявите на всекиго, с който куклите някога са го свързали. Такова внимание наистина тръзва читателя. На лице е една неимоверната събирателна дейност, която не само очертава трудният път към сърцата на малките зрители, но през призмата на живота на Русенския, очертава ясно и последователно процесите в целия български куклен театър.

Основните направления в тях се определят от коректното и добросъвестно отношение на Никола Кръстев към фактите. Сред тях се откроява ролята на драматургията в обхванатия период (1930-2010). Поощряване на написване на пиеси за деца, поставянето им за първи път в кукления театър, в случая Русенския, са едни от значимите събития за Кръстев, които предопределят успешното му развитие в нужната за времето посока.

Споделеното в книгата вълнение на автора докосва читателя безотказно и го застава отново и отново да разгръща страница след страница, да търси, отново и отново сред многобройните фотографии, представените от автора доказателства за силата на кукленото изкуство, пленило съвсем не случайно редица поколения творци.

Изненада ли е новата книга на Румен Николов

„Звън-Звън. Десет приказни пиеси“ за културната ни общественост? Кой не познава Главния редактор на детските програми в БНТ Румен Николов? А колко поколения зрители израснаха с телевизионните предавания „Седем дни за вас, деца“, „Измислици-премислици“, „Телефеерия“ и други? И как през 2009 г., след създадени множество филми и сценарии за тях, филмът на Румен Николов „Серенада“ получава (според издателя на „Звън-Звън“ – „Театър Пан“) най-голямата награда в историята на БНТ – „Златен Кайро“ в конкуренция с повече от 280 филма? А какво е да си седиш удобно във фотьюола в хола и да си четеш поетичните му книги „Сънно кадифе“ и „Светла тъга“?

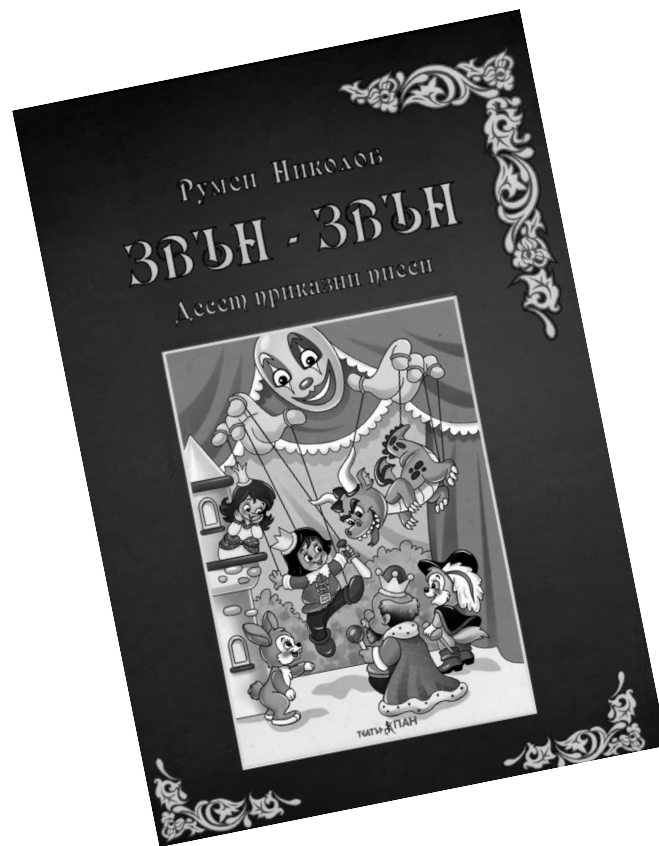
Книгата на Румен Николов „Звън-Звън“, която е сборник от 10 пиеси, наречени от автора приказни, чиято премиера, както стана дума и по-горе, се състои именно през 2011 година, изненадва с нестихващия увлечащ и читателя поток от интерес към детската гуша. За някои той бликва още през 1972 г., когато авторът се свързва с Детската редакция на БНТ. За други, по-осезателно вниманието му към децата се насочва през 1987 г., след първата успешна реализация на неговата пиеса („Звън-Звън“) на сцената Силистренския ДКТ. Поканата към Румен Николов, да предостави пиеса за куклен театър, е отправена лично от директора тогава на кукления театър – известния режисьор и театрален педагог Цветан Цветков-Молловски, със съгласието на художествения консултант по това време на театъра проф. Николина Георгиева.

Но самите пиеси, отпечатани в сборника, дават и друг отговор. Говорят друго. Предоставят и друго тълкование. Ето само три примера.

Например, след не малко препятствия, Врабчето и Дървоядецът в текста „Имамо сега“, успяват да превъзмогнат неверните си представи за околните и да заобичат най-искрено дори страшния за тях Бухал.

Пиесата „Звън-Звън“ уверява убедително, че по време на една разходка в пролетния парк, „когато листата са толкова зелени, когато цветята са толкова цъфнали“, всичко може да зазвъни, стига сетивата ти да го усетят.

Как ни запознава авторът с един от главните герои

на пиесата „Мечо-чо и Чочо-ме“? Читателят със затаен гръх внимателно следи указанията: „Повдигнете се леко на пръсти, протегнете внимателно ръка и го погледете... И то... Да, то се размърдва и нещо розово излиза изпод копчето и топличко ви близва по пръстите.“

Включените пиеси в сборника отразяват като че ли не толкова отношението на Румен Николов към гушата на детето, застинало с отворени очи пред него. Те по-скоро са израз на детската гуша, топличко съхранена вътре в самото сърце на автора, превъзможна грешните представи за околните и усетила как всичко звъни през пролетта. И именно тя, детската гуша на Румен Николов, се е въплътила в текстове, които изригват като малки гейзери от неговото въображение.

Тя, детската му гуша, безусловно заслужава нови и нови преживявания и на сцената на кукления театър. ■

Прецизна творческа работа

Проф. Николина Георгиева

Когато за първи път прочетох адаптираните приказки подредени една след друга, изпитах истинско удовлетворение от срещата си с една прецизна творческа работа. И макар авторът скромно да отбелязва в увода, че гледа на тези адаптации като на „приложна литература“, която проявява стойността си след като се реализира на сцената, аз съм абсолютно убедена, че той е надхвърлил собствената си

летва и е създал истинска, пълноценна литература, която има своя стойност и отвъд сценичното пространство. Неговите пиеси-приказки се четат с не по-малко удоволствие от това, с което се гледат. При тях преди всичко пленява красотата и чистотата на езика, с който е написан диалогът.

В хаоса на постмодерната естетика, при която всичко на сцената е позволено, в кукления театър

настъпва истинска екологична катастрофа в граматургията за деца. След обедняването, опростяването и огрубяването на словото, замърсено със сленг и неподходящи за децата думи, след обърквания или най-често загубил мъдростта си смисъл на приказките, словото в Маленовите адаптации се приема като глътка чист въздух в задуха на криворазбрания постмодернизъм.